

Emne	Lærebok
1 Repetisjon	
2 Egenverdier og egenvektorer	[E] 4.1 - 4.2
3 Diagonalisering av matriser	[E] 4.3

Oppgaver for Forelesning 4

Oppgaver fra arbeidsboken	[DA] 4.1 - 4.7
Oppgaver fra læreboken	[E] 4.1 - 4.4

① Repetisjon og oppgavegjennomgangRepetisjon:

- regning m/ matriser,
spesielt matrisemultiplikasjon og transponering

- determinant

A $n \times n$ -
matrise $\rightarrow \det(A)$
 $= |A|$, et tall

totalt-
utvikling
Uh.a Gauss-
eliminering

Reynersler:

$$|AB| = |A| \cdot |B|$$

$$|A^T| = |A|$$

- inverse matriser

A $n \times n$ -
matrise

A^{-1} er en matrise

$$\text{s.a. } A \cdot A^{-1} = I$$

$$A^{-1} \cdot A = I$$

$$|A| \neq 0$$

\Leftrightarrow

A^{-1} fins

(A invertibel)

$$|A| \neq 0: A^{-1} = \frac{1}{|A|} \cdot \text{adj}(A)$$

$$= \frac{1}{|A|} \cdot \begin{pmatrix} c_{11} & \dots & c_{1n} \\ \vdots & & \vdots \\ c_{n1} & \dots & c_{nn} \end{pmatrix}^T$$

Gauss ?

[DA] 3u.

$$\begin{vmatrix} 4 & 0 & -7 & 3 & -5 \\ 0 & 0 & 2 & 0 & 0 \\ 7 & 3 & -6 & 4 & -8 \\ 5 & 0 & 5 & 2 & -3 \\ 0 & 0 & 9 & -1 & 2 \end{vmatrix} = -2 \cdot \begin{vmatrix} 4 & 0 & 3 & -5 \\ 7 & 3 & 4 & -8 \\ 5 & 0 & 2 & -3 \\ 0 & 0 & -1 & 2 \end{vmatrix}$$

$$= -2 (+3 \cdot \begin{vmatrix} 4 & 3 & -5 \\ 5 & 2 & -3 \\ 0 & -1 & 2 \end{vmatrix}) = -6 \left(4 \cdot \overset{4(2 \cdot 2 - (-3)(-1))}{1} - 5 \cdot \overset{-5(3 \cdot 2 - (-1)(-5))}{1} \right) = 6$$

3.17

$$|A| \neq 0 : A^{-1} = \frac{1}{|A|} \cdot \text{adj}(A) = \frac{1}{|A|} (C_{ij})^T$$

$$|A| = 0 : A^{-1} \text{ fins ikke}$$

Alt:

A nnn-
matrise

$$(A|I) \rightarrow \dots \rightarrow (B|C)$$

Hvis $B=I : A^{-1} = C$
 " $B \neq I : A^{-1}$ fins ikke

reduisert
trappetform =

trappetform slik at:

- (i) alle pivoter = 1
- (ii) alle tall over en pivot = 0

d) $A = \begin{pmatrix} 3 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 2 \end{pmatrix} : |A| = 3 \cdot 1 \cdot 2 = 6 \neq 0$

$$A^{-1} = \frac{1}{6} \begin{pmatrix} \cdot & \cdot & \cdot \\ \cdot & \cdot & \cdot \\ \cdot & \cdot & \cdot \end{pmatrix}^T$$

$$(A|I) = \left(\begin{array}{ccc|ccc} 3 & 1 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right) \cdot \frac{1}{3} \rightarrow \left(\begin{array}{ccc|ccc} 1 & 1/3 & 0 & 1/3 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 1/2 \end{array} \right) \cdot \frac{1}{2}$$

trappetform

$$\rightarrow \left(\begin{array}{ccc|ccc} 1 & 0 & 0 & 1/3 & -1/3 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 1/2 \end{array} \right) \rightsquigarrow A^{-1} = \underline{\underline{\begin{pmatrix} 1/3 & -1/3 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1/2 \end{pmatrix}}}$$

② Eigenverdier og egenvektorer

A
n×n-
matrise

Defin En eigenverdi for A er et tall λ slik at
likningen

$$\boxed{A \cdot \underline{x} = \lambda \underline{x}} \quad (*)$$

har minst én løsn $\underline{x} \neq \underline{0}$ (dvs likningen har ikke-trivielle løsn.)

En egenvektor for A med eigenverdi λ er en ikke-triviell løsn \underline{x} av (*).

Ekse: $A = \begin{pmatrix} 1 & 5 \\ -2 & -6 \end{pmatrix} \rightsquigarrow \underline{x} = \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix}, \lambda \text{ tall}$

$$A \underline{x} = \begin{pmatrix} 1 & 5 \\ -2 & -6 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} x + 5y \\ -2x - 6y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \lambda x \\ \lambda y \end{pmatrix} = \lambda \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \lambda \underline{x}$$

$$(*) \quad \begin{aligned} x + 5y &= \lambda x \\ -2x - 6y &= \lambda y \end{aligned} \quad \Leftrightarrow \quad \begin{aligned} x - \lambda x + 5y &= 0 \\ -2x - 6y - \lambda y &= 0 \end{aligned}$$

$$(A - \lambda I) \underline{x} = \underline{0} \Leftrightarrow \begin{pmatrix} 1-\lambda & 5 \\ -2 & -6-\lambda \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Leftrightarrow \begin{aligned} (1-\lambda)x + 5y &= 0 \\ -2x + (-6-\lambda)y &= 0 \end{aligned}$$

Fakta: $A \underline{x} = \lambda \underline{x}$ kan skrives på matrisel form som $\boxed{(A - \lambda I) \underline{x} = \underline{0}}$

\Leftrightarrow

$$\begin{aligned} A \underline{x} - \lambda \underline{x} &= \underline{0} \\ A \underline{x} - \lambda I \underline{x} &= \underline{0} \\ (A - \lambda I) \underline{x} &= \underline{0} \end{aligned}$$

lineært system,
homogent,
m/parameter λ

λ egenverdi for $A \iff (*) A\underline{x} = \lambda\underline{x}$ har ikke-trivielle løsn.

$\iff (A - \lambda I)\underline{x} = \underline{0}$ har ikke-trivielle løsn.

\Uparrow

$$|A - \lambda I| = 0$$

Karakteristisk ligning

Ekse:

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 5 \\ -2 & -6 \end{pmatrix} :$$

$$\begin{vmatrix} 1-\lambda & 5 \\ -2 & -6-\lambda \end{vmatrix} = 0 \quad \leftarrow \text{Karakteristisk ligning.}$$

$$(1-\lambda) \cdot (-6-\lambda) - 5(-2) = 0$$

$$-6 + 6\lambda - \lambda - \lambda^2 + 10 = 0$$

$$\boxed{\lambda^2 + 5\lambda + 4 = 0}$$

$$(\lambda + 1)(\lambda + 4) = 0$$

$$\lambda = \underline{-1} \quad \text{eller} \quad \lambda = \underline{-4}$$

Viètes regel:

$$x^2 - ax + b = 0$$

har løsn. x_1 og x_2

$$\text{hvis } x_1 + x_2 = a$$

$$x_1 \cdot x_2 = b$$

Egenverdierne til A : $\lambda_1 = \underline{-1}$, $\lambda_2 = \underline{-4}$

Egenvektorer for A :

$$\underline{\lambda = -1}: \begin{pmatrix} 2 & 5 \\ -2 & -5 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$\begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -5t/2 \\ t \end{pmatrix} = t \cdot \begin{pmatrix} -5/2 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$E_{-1} = \underline{\text{egenrommet}}$ for $\lambda = -1$
 = samlingen av alle egenvektorer for $\lambda = -1$

$$\underline{v_1} = \begin{pmatrix} -5/2 \\ 1 \end{pmatrix} : E_{-1} = \text{span}(v_1)$$

$\{v_1\}$ basis for E_{-1} .

Gauss:

$$\begin{pmatrix} 2 & 5 \\ -2 & -5 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_2 + R_1} \begin{pmatrix} 2 & 5 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$$

$$x = -5y/2 \quad \begin{matrix} 2x + 5y = 0 \\ y \text{ fri} \end{matrix}$$

$(y = t)$

$$\underline{\lambda = -4}: \begin{pmatrix} 5 & 5 \\ -2 & -2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

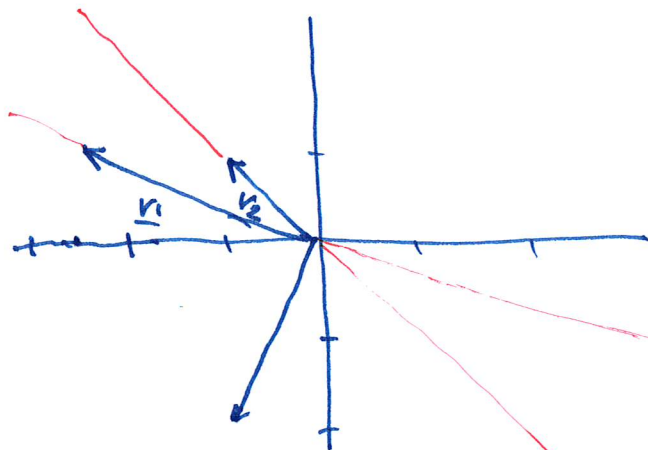
$$\begin{pmatrix} 5 & 5 \\ -2 & -2 \end{pmatrix} \xrightarrow{R_1 \cdot 1/5} \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$$

$$\begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -t \\ t \end{pmatrix} = t \cdot \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$$\begin{aligned} x &= -y \\ y & \text{ fri} \\ (y=t) & \end{aligned} \qquad \begin{aligned} 5x+5y &= 0 \\ y & \text{ fri} \end{aligned}$$

$$E_{-4} = \text{span}(\underline{v}_2), \quad \underline{v}_2 = \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$\{\underline{v}_2\}$ basis for E_{-4}

$$\underline{v} = \begin{pmatrix} -1 \\ -2 \end{pmatrix}$$

Oppsummering:
 A nnn- i) Egenverdier for A
 matrise = løsn. av $|A - \lambda I| = 0$
 ii) E_λ = egenvektorene
 til A w/ egenv. λ
 er løsn. av $(A - \lambda I)\underline{x} = 0$
 som vi kan finne ut å
 Gauss-eliminere.

$$E_{-1}: A\underline{x} = -\underline{x}$$

$$E_{-4}: A\underline{x} = -4\underline{x}$$

$$c_1 \underline{v}_1 + c_2 \underline{v}_2 = ?$$

$$c_1 \begin{pmatrix} -5/2 \\ 1 \end{pmatrix} + c_2 \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 \\ -2 \end{pmatrix} \quad ; \quad \left(\begin{array}{cc|c} -5/2 & -1 & -1 \\ 1 & 1 & -2 \end{array} \right) \xrightarrow{R_1 \cdot 2} \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 1 & -2 \\ -5/2 & -1 & -1 \end{array} \right) \xrightarrow{R_2 + 5/2 R_1} \left(\begin{array}{cc|c} 1 & 1 & -2 \\ 0 & 3 & -12 \end{array} \right)$$

Ja: $\underline{v} = 2\underline{v}_1 - 4\underline{v}_2$

$$\begin{aligned} A\underline{v} &= A(2\underline{v}_1 - 4\underline{v}_2) \\ &= 2A\underline{v}_1 - 4A\underline{v}_2 \\ &= 2(-\underline{v}_1) - 4(-4\underline{v}_2) = -2\underline{v}_1 + 16\underline{v}_2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} c_1 &= 2 & c_1 + c_2 &= -2 \\ c_2 &= -4 & 3c_2 &= -12 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= -2 \begin{pmatrix} -5/2 \\ 1 \end{pmatrix} + 16 \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix} \\ &= \underline{\underline{\begin{pmatrix} -1 \\ -2 \end{pmatrix}}} \end{aligned}$$

Fakta: A $n \times n$ -matrise \rightsquigarrow $|A - \lambda I| = 0$ er en polynomlikn. av grad n .
 kar. likn.

Fakta: $A = \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix}$: $\begin{vmatrix} a-\lambda & b \\ c & d-\lambda \end{vmatrix} = 0$
 tilfellet $n=2$

↓

$\lambda^2 - \text{tr}(A)\lambda + \det(A) = 0$

$$(a-\lambda)(d-\lambda) - bc = 0$$

$$ad - \underline{a\lambda} - \underline{d\lambda} + \underline{\lambda^2} - bc = 0$$

$$\lambda^2 - (a+d)\lambda + (ad-bc) = 0$$

" "
 tr(A) det(A)
 (sporet til A) (det. til A)

Fakta: Ikke alle matriser har egenverdier.

Ekse: $A = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{pmatrix}$ Kar. likn:
 $\lambda^2 - 0 \cdot \lambda + 1 = 0$
 $\lambda^2 = -1$
ingen egenverdier
 (blant reelle tall)

$A = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$ Kar. likn:
 $\lambda^2 - 2\lambda + 1 = 0$
 $(\lambda - 1)^2 = 0$
 $\lambda_1 = 1$ eller $\lambda_2 = 1$

③ Diagonalisering

A $n \times n$ -
matrise

Defn.: A er diagonaliserbar hvis det finnes en invertibel matrise P slik at

$$\boxed{P^{-1}AP = D}$$

er en diagonal matrise D.

Merk: P. | $P^{-1}AP = D$

$$PP^{-1}AP = PD$$

$$I AP = PD$$

$$\boxed{AP = PD}$$

$P = (\underline{v}_1 | \underline{v}_2 | \dots | \underline{v}_n)$ $n \times n$ -
matrise

slik at $\underline{v}_1, \underline{v}_2, \dots, \underline{v}_n$ er lin. uavh.

og

$D = \begin{pmatrix} d_1 & & 0 \\ & d_2 & \\ 0 & & \ddots \\ & & & d_n \end{pmatrix}$ er diagonal

$$AP = A \cdot (\underline{v}_1 | \underline{v}_2 | \dots | \underline{v}_n) = (A\underline{v}_1 | A\underline{v}_2 | \dots | A\underline{v}_n)$$

$$\parallel$$

$$PD = (\underline{v}_1 | \underline{v}_2 | \dots | \underline{v}_n) \cdot \begin{pmatrix} d_1 & & 0 \\ & d_2 & \\ 0 & & \ddots \\ & & & d_n \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} d_1 \underline{v}_1 & & \\ & d_2 \underline{v}_2 & \\ & & \ddots \\ & & & d_n \underline{v}_n \end{pmatrix}$$

Detta betyr:

$$\left. \begin{array}{l} A\underline{v}_1 = d_1 \underline{v}_1 \\ A\underline{v}_2 = d_2 \underline{v}_2 \\ \vdots \\ A\underline{v}_n = d_n \underline{v}_n \end{array} \right\} \begin{array}{l} \underline{v}_1 \text{ egenvektor } n/\lambda = d_1 \\ \underline{v}_2 \text{ --- } n/\lambda = d_2 \\ \vdots \\ \underline{v}_n \text{ --- } n/\lambda = d_n \end{array}$$

Resultat: A $n \times n$ -matrise

A er diagonaliserbar \Leftrightarrow A har n lineært uavhengige egenvektorer $\underline{v}_1, \underline{v}_2, \dots, \underline{v}_n$ med egenverdier $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$

I så fall:

$$P = (\underline{v}_1 | \underline{v}_2 | \dots | \underline{v}_n) \quad \text{og} \quad D = \begin{pmatrix} \lambda_1 & & 0 \\ & \lambda_2 & \\ 0 & & \ddots \\ & & & \lambda_n \end{pmatrix}$$

Merk: Hvis A er en $n \times n$ -matrise med n forskjellige egenverdier (alltid i dette kurset), så er A diagonaliserbar.

Ex: $A = \begin{pmatrix} 1 & 5 \\ -2 & -6 \end{pmatrix}$ $\lambda_1 = -1$ Basis for E_{-1} : $\underline{v}_1 = \begin{pmatrix} -5/2 \\ 1 \end{pmatrix}$
 $\lambda_2 = -4$ Basis for E_{-4} : $\underline{v}_2 = \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \end{pmatrix}$

$$\left. \begin{array}{l} \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} D = \begin{pmatrix} -1 & 0 \\ 0 & -4 \end{pmatrix} \quad P = \begin{pmatrix} -5/2 & -1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \quad \text{gir} \quad P^{-1}AP = D \\ \text{diagonalisering} \end{array}$$